

[ftm.nl](https://www.ftm.nl)

‘Een fundamentele verandering in de EU is de enige uitweg’

Thomas Bollen

Volgens hoogleraar Markus C. Kerber staat de euro op instorten. Machtige mannen met dubieuze belangen zullen er alles aan doen om de eenheidsmunt te behouden, maar als we totale ineenstorting willen voorkomen moeten Nederland en Duitsland gaan bouwen aan een parallelle munt.

Tijdens het [Gepeperd Gesprek](#) van FTM over Europa op donderdag 9 maart werden geen harde conclusies getrokken over de toekomst van de euro. Hoewel niemand aarzelt om de problematiek te onderkennen, domineert in Nederland de stilzwijgende instemming met het ‘[doormodder-scenario](#),’ waar ook Jeroen Dijsselbloem als minister van Financiën en Eurogroep-voorzitter voor kiest.

Echt kritische geluiden over de euro komen voornamelijk van onze Oosterburen, zoals Markus C. Kerber, hoogleraar publieke financiering & politieke economie aan de Technische Universiteit Berlijn en oprichter van denktank [Europolis](#). Kerber is een van de grootste criticasters van de Europese Centrale Bank (ECB) en voert sinds 2010 rechtszaken tegen de reddingsprogramma’s in de eurozone. In [dit interview](#) haalde hij uit naar de hoogste rechterlijke macht van Europa; vandaag zijn visie op de toekomst van de euro.

Onomkeerbaarheid

‘De ECB en haar president Mario Draghi gaan ervanuit dat de euro niet terug te draaien is,’ aldus Kerber. ‘Ze doen werkelijk alles wat nodig is om de eurozone bij elkaar te houden, koste wat het kost.’ Een verkeerd uitgangspunt, volgens de hoogleraar: ‘Dingen zijn wel terug te draaien, en dat moet je ook doen als het niet werkt, ook met de euro.’

‘Dingen zijn wél terug te draaien, en dat moet je ook doen als het niet werkt — ook met de Euro’

Wim Boonstra, hoofdeconoom van de Rabobank, maakte tijdens het gepeperd gesprek de vergelijking tussen de euro en een huwelijk. Hij trok de conclusie dat je een huwelijk bij elkaar moet houden, ook al is de grote verliefdheid voorbij. Kerber denkt daar anders over: ‘Als een huwelijk is vastgelopen, dan is het voor alle partijen beter om uit elkaar te gaan. Geforceerd bij elkaar blijven doet voor iedereen meer pijn dan goed.’

Ongeloofwaardigheid

Volgens Kerber is het niet alleen de liefde die is verdwenen tussen de eurolanden, maar ook het vertrouwen in elkaar. 'De geloofwaardigheid van het euro-huwelijk is totaal zoek. Italië en Frankrijk overtreden stelselmatig de regels van het stabiliteitspact en hun staatsschulden zijn ongekend hoog ten opzichte van hun economie. Daar worden geen consequenties aan verbonden.'

De Europese bankenunie en het *Single Resolution Mechanism* (SRM), dat stabiliteit in de financiële markten moet vergroten zonder de belastingbetaler voor de kosten op te laten draaien, is volgens Kerber eveneens 'totaal ongeloofwaardig. De gevoeligheid voor *moral hazard* is veel te groot.'

Het idee achter het stabiliteitsmechanisme is dat de investeerders in een bank verplicht de eerste klappen opvangen als een kwakkelende bank dreigt om te vallen. Hierdoor komt de reddingsactie niet geheel voor rekening van het volk. De redding van de noodlijdende [Monte dei Paschi](#) bank was de eerste gelegenheid waarbij het mechanisme in werking moest treden. Uiteindelijk wisten investeerders onder hun financiële bijdrage voor de steunmaatregelen uit te komen en was de Europese belastingbetaler wederom de reddende engel. 'Als zo'n systeem bij de eerste de beste test al faalt, dat moet je toch gewoon concluderen dat het ontwerp niet goed is.'

"De geloofwaardigheid van het euro-huwelijk is totaal zoek"

Onafhankelijkheid

Over het opkoopprogramma van de ECB zegt Kerber: 'De ECB zal [dit programma] zo lang mogelijk blijven verlengen, want haar onafhankelijkheid en objectiviteit bestaan niet meer. De ECB is afhankelijk van de afzonderlijke landen om hervormingen door te voeren. Die landen zijn op hun beurt afhankelijk van de ECB voor goedkope leningen. Als de ECB het opkoopprogramma nu zou gaan afbouwen, komen Zuid-Europese regeringen in de problemen omdat ze hun schulden niet meer kunnen betalen. Er is dus geen sprake van onafhankelijkheid, maar van een dubbele afhankelijkheid tussen ECB en overheden, die in beide richtingen werkt. Beoordeel zelf hoe onafhankelijk het is als de Italiaanse ECB-president, die heilig gelooft in de onomkeerbaarheid van de euro, opkoopprogramma's doordrukt die duidelijk gericht zijn op het helpen van Italiaanse en andere Zuid-Europese overheden en probleebanken.'

Realiteit

Op de vraag wat ons te wachten staat heeft Kerber geen geruststellend antwoord: 'Totale ineenstorting. De euro is *beyond repair*. Als je markten lange tijd zo systematisch verstoort, dan zal herstel gecompliceerd zijn en gepaard gaan met schokken. Risico is niet meer terug te vinden in de huidige marktprijzen van obligaties. De ECB heeft het voor elkaar gekregen dat marktpartijen investeren in totaal overgewaardeerde staatsleningen.

De ministeries van Financiën zijn inmiddels zelf gaan geloven dat de lage rente die ze betalen op staatsleningen voor altijd laag zal blijven. Ze menen dat die lage rente een reële weerspiegeling van de markt is, maar er zal een moment komen waarop de realiteit als een komeet inslaat.'

‘Er zal een moment komen waarop de realiteit als een komeet inslaat’

De woorden van Kerber hebben iets surrealistisch. Het is een verwijzing naar de subjectieve beleving van financiële realiteiten. ‘Hele landen en markten geloven in een sprookje dat aan alle kanten scheuren begint te vertonen. Kijk naar de opkomst van populistische partijen, de stijgende prijs van kredietverzekeringen en de oplopende *bond spread* tussen Duitse en Franse staatsobligaties. Het volk en de markt geloven het niet meer.’

Een nieuw huis

Kerber vervolgt: 'We moeten ons realiseren dat de mensen van wie de reputatie is verbonden aan het voortbestaan van het euro-project, hun macht nooit zullen opgeven. Zij zullen er alles aan doen om verandering tegen te werken en de euro te behouden. Maar een fundamentele verandering is de enige uitweg — ofwel vrijwillig ingezet, ofwel vanwege een externe schok die het systeem niet meer kan opvangen.'

‘Er is geen compromis tussen het Franse en Duitse model van monetair beleid mogelijk. We kunnen kiezen voor een vriendelijke scheiding of een vechtscheiding.’ Kerber ziet de oplossing in een parallelle munt die we naast de euro gaan gebruiken en die langzaam de euro vervangt. Alleen Duitsland, Nederland, Finland, Oostenrijk en Luxemburg mogen meedoen, want dat zijn de landen die in het huidige huwelijk zowel de kost verdienen als de huishoudelijke taken uitvoeren. ‘We moeten nu al beginnen met het bouwen van het fundament voor een nieuw huis. Als dat af is kunnen we de scheiding spoedig afwickelen en het oude euro-huis verlaten. Hoe de zuidelijke landen vervolgens de huur willen betalen en de tuin onderhouden, moeten ze zelf maar uitvogelen. Als we dat niet doen, krijgen we het dak op ons hoofd en staan we straks allemaal op straat.’

